

Οι Χριστιανοί επεβίωσαν από συστηματικούς κτηνώδεις διωγμούς ειδωλολατρῶν επί τρεις αιῶνες, και αυξήθηκαν, και κατέκτησαν την Ρωμαϊκή αυτοκρατορία. Αν οι διωγμοί τους οποίους υποτίθεται ότι υπέστησαν οι ειδωλολάτρες από τους Χριστιανούς ήταν αλήθεια, αυτοί γιατί δεν επέζησαν;

Μήπως κάτι άλλο συμβαίνει; Μήπως τελικά απλῶς οι Ἕλληνες εγκατέλειψαν ΕΛΕΥΘΕΡΑ, μια κτηνώδη ειδωλολατρική και φονική θρησκεία, για να ασπασθούν την πίστη τῆς Αγάπης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ;

Οι Νεοπαγανιστές, προσπαθοῦν να "αλλάξουν θέμα" ὅσον αφορά τους διωγμούς στους οποίους υπέβαλλαν συστηματικά τους Χριστιανούς επί τρεις αιῶνες συνεχῶς. Προσπαθοῦν να κάνουν το μαῦρο ἄσπρο, και να εμφανισθοῦν ως θύματα, ὅτι δῆθεν αυτοί ήταν που διώχθηκαν. Ὅμως η ιστορία μιλάει. Και το Χριστιανικό δόγμα επίσης μιλάει. Ας αρχίσουμε πρώτα απ' αυτό:

Ο Χριστός εἶχε πει: «ΑΓΑΠΑΤΕ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΕΧΘΡΟΥΣ ΣΑΣ» (Λουκάς 6/ς' 27). Εἶπε επίσης: «Ἐάν μείνετε στα δικά μου λόγια, τότε εἰσαστε αληθινά μαθητές μου» (Ἰωάννης 8/η' 31). Με βάση αυτά τα λόγια, ΟΠΟΙΟΣ ΔΕΝ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΘΕΩΡΗΘΕΙ ΑΛΗΘΙΝΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ. Και σήμερα, αν ανοίξουμε την εφημερίδα, θα δούμε πλήθος εγκλήματα από Χριστιανούς, και οι φυλακές εἶναι γεμάτες από ανθρώπους που η ταυτότητά τους γράφει: «Χριστιανός». ΕΙΝΑΙ ΟΜΩΣ ΟΛΟΙ ΑΥΤΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ; Πῶς θα χαρακτηριστοῦν Χριστιανοί, εφ' ὅσον δεν τηροῦν τα λόγια του Χριστοῦ;

Ἄρα λοιπόν, δεν μπορεί κανείς να κατηγορήσει τον Χριστιανισμό για εγκλήματα που ἔκαναν κάποιοι ΨΕΥΤΟΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ στο ὄνομα του Χριστοῦ. Και σίγουρα ἔγιναν πολλά ἔκτροπα στην ιστορία από φανατικούς ψευτοχριστιανούς, που ποτέ δεν εφάρμοσαν το λόγο του Χριστοῦ, ἀλλά κινούνταν από τυφλό μῖσος και ἀγάπη για πλιάτσικο. Τι θα πούμε λοιπόν; Ὅτι φταίει ο Χριστός και η Χριστιανική πίστη, επειδή κάποιοι δεν ἀκολούθησαν τα λόγια Του και τη Χριστιανική πίστη; Εἶναι σαν να λες ὅτι φταίει η Ἰατρική επιστήμη επειδή υπάρχουν και κομπογιαννίτες!

Όμως και αυτό ήταν αναμενόμενο και προφητευμένο ότι θα γίνει. Στην Αγία Γραφή μιλάει σαφέστατα για τους μελλοντικούς ψευτοχριστιανούς που θα εμφανίζονταν, «εξ αιτίας των οποίων η οδός της αληθείας θα βλασφημηθεί» (Β' Πέτρου 2/β' 2). Όμως δεν φταίει η οδός της αληθείας όταν κάποιος την παραβαίνουν και εγκληματούν.

Ενέργειες φανατικών, μπορεί κανείς να ανακαλύψει πολλές στην ιστορία τών 2000 ετών τής ιστορίας τής Χριστιανικής Εκκλησίας. Και σήμερα συμβαίνουν. Όμως δεν είναι αντιπροσωπευτικές τής Χριστιανικής πίστης τής αγάπης. Όσοι τα κάνουν αυτά, στην πραγματικότητα αρνούνται την πίστη τού Χριστού, και εκπίπτουν από τη Χριστιανική ιδιότητα. Και κυρίως, αυτές οι ενέργειες, είναι σπάνιες και μεμονωμένες.

Όμως οι Νεοπαγανιστές, μας λένε κάτι άλλο. Κατηγορούν τους Χριστιανούς ότι επιβλήθηκαν με τη βοήθεια συστηματικών διωγμών, με τη βοήθεια συγκεκριμένων αυτοκρατόρων τού 4ου αιώνα. Μας λένε ότι ο Χριστιανισμός δεν ήταν η ελεύθερη επιλογή τών Ελλήνων, αλλά μια θρησκεία που τους επιβλήθηκε από την εξουσία.

Σε αυτούς απαντάμε πρώτα με τα εξής ερωτήματα: "Μα αν είναι έτσι, πώς οι Χριστιανοί αυξήθηκαν μέσα από συστηματικούς κρατικούς διωγμούς τριών αιώνων, και τελικά κατέκτησαν και την ίδια την εξουσία; Αυτοί γιατί δεν εξαφανίστηκαν, ενώ οι ειδωλολάτρες χάθηκαν; Ανάγκασε ποτέ κανείς τους Χριστιανούς να πεθαίνουν με μαρτυρικό τρόπο χάριν τής πίστης τους επί τρεις αιώνες; Και ποιος λαός άλλαξε ποτέ μια πίστη που άξιζε και που αγαπούσε, χάριν διωγμού;"

Μήπως τελικά οι διωγμοί τών Χριστιανών ήταν κρατικοί διωγμοί, χειρότεροι τών εθνικών;

Η δεύτερη απάντησή μας, θα έρθει όμως από τους ίδιους τους ιστορικούς. Από τα επόμενα ιστορικά στοιχεία που θα παρουσιάσουμε εδώ, θα γίνει περίτρανα εμφανές, πόσο διαστρέφουν την ιστορία οι Νεοπαγανιστές, για να ξεφύγουν αφ' ενός από την ευθύνη τών διωγμών που οι ίδιοι έκαναν τότε, και αφ' ετέρου να προκαλέσουν τη συμπάθεια τού κόσμου προς αυτούς, και την αντιπάθεια προς τον Χριστιανισμό, ώστε να προσελκύσουν τους αφελείς και τους ανιστόρητους.

Ο Θεοδόσιος με διάταγμά του στις 27-2-380 μ.Χ., ανακηρύσσει επίσημη θρησκεία του κράτους τον Χριστιανισμό. (Cod. Theod. XVI, 1,2). Μέτρα κατά της αρχαίας θρησκείας

έλαβε πολλά (απαγόρευση θυσιῶν, δήμευση λατρευτικῶν χώρων, αποπομπή εθνικῶν ιερῶν, 391 π.Χ.). Το 392 με διάταγμα παρακωλύονται οἱ ἀθλητικοὶ ἀγῶνες, λόγω τοῦ θρησκευτικοῦ (ειδωλολατρικοῦ) τοῦ χαρακτήρα, με ἀποκορύφωση τὴν κατάργηση τῶν Ὀλυμπιακῶν (393), στο πλαίσιο ὅμως τῆς ἀπαγόρευσης στο πλαίσιο ὅμως κάθε εθνικῆς θρησκευτικῆς ἐκδηλώσεως (Ἱστορία τῆς Βυζαντινῆς Αυτοκρατορίας (324 – 1453), μετάφρ. Δ. Σαβράμη, Ἀθήνα 1954, σ. 110 ε. Πρβλ. Αἰκ. Χριστοφιλοπούλου, Βυζαντινὴ Ἱστορία, Α' Ἀθήνα 1975, σ. 175 ε.).

Παρ' ὅλα αὐτά, τὸ χρυσελεφάντινο ἀγάλμα τοῦ Δία, ἔργο τοῦ Φειδία, δὲν καταστράφηκε, ὅπως δὲν καταστράφηκαν καὶ τὰ ἱερά τοῦ χώρου. Ἀντίθετα τὸ ἀγάλμα μεταφέρθηκε στὴν Κωνσταντινούπολη, γιὰ τὴ διακόσμηση τῆς πρωτεύουσας τοῦ κράτους! (ὅπως εἶχε μεταφερθεῖ ἐκεῖ καὶ τὸ ἀγάλμα τοῦ Ἀπόλλωνα, καὶ πλήθος ἄλλων ἀγαλμάτων). Ἄρα τὸ πρόβλημα ἦταν ἡ λατρεία τῶν εἰδώλων, καὶ ὄχι ἡ τέχνη ἢ τὸ πνεῦμα τοῦ Ὀλυμπισμοῦ. Αὐτὸ που ἀπορρίφθηκε, δὲν ἦταν ἡ ἐπιστήμη ἢ ἡ τέχνη καὶ ἡ διάνοηση, ἀλλὰ τὸ εἰδωλικὸ Πάνθεο, «ὅ,τι εἰς δαίμονας φέρει», κατὰ τὴν ἐπισήμανση τοῦ αγ. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου (Ἐπιτ. Εἰς τὸν Μ. Βασίλειον, κεφ. 11).

Κατὰ τὸν Κ. Παπαρρηγόπουλο, «ἡ ἀρχαία θρησκεία κατέρρευε ἐσωτερικά. Ὁ ἀρχαῖος κόσμος κατέπιπτε βαθμηδόν, οἰκοθεν μᾶλλον ἢ δι' ἐξωτερικῆς ἐπιδράσεως... Οἱ ναοὶ κατέπιπτον καὶ ἡ πίστις ἐμαραίνετο καὶ ἐν γένει τὸ ἀρχαῖον θρησκεῦμα ἐφθείρετο. Ἀλλ' ἐφθείρετο ἡρέμα, ὡς ἐξ ὀργανικοῦ θανατηφόρου νοσήματος μᾶλλον ἢ δια πληγῶν ἐξωθεν καταφερομένων». (Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους (ἐκδ. Ν.Δ. Νίκαια) τ. Γ, σ. 527 ε.). Σαφέστατα λοιπὸν, ἤδη ἡ εἰδωλολατρεία βρισκόταν ἤδη σὲ μαρασμό, καὶ ἀπλῶς ὁ Θεοδόσιος ἐπιτάχυνε τὸ τέλος τῆς. Δὲν ἦταν ἡ ἐξαφάνισή τῆς ἀποτέλεσμα διωγμῶν, ὅπως θέλουν νὰ μας κάνουν νὰ πιστέψουμε οἱ νεοπαγανιστῆς, ἀλλὰ ἦταν ἀποτέλεσμα μαρασμοῦ, ἐπειδὴ οἱ Ἕλληνες ἐβλεπαν τὴν ἀνωτερότητα τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, καὶ ἐγκατέλειπαν τὰ εἰδῶλα. Ἐβλεπαν γιὰ 3 αἰῶνες τὴ Χριστιανικὴ πίστη νὰ αὐξάνει, παρὰ τοὺς συστηματικοὺς ἀνελέητους διωγμοὺς κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Ἀντιθέτως, ἡ εἰδωλολατρικὴ πίστη που ἤδη πέθαινε ἀπὸ μόνῃ τῆς, κατέπεσε χωρὶς διωγμοὺς, μόνον με τὴν ἐξαγγελία νόμων, που ποτὲ δὲν ἐφαρμόσθηκαν πραγματικά.

Ὁ Αυτοκράτωρ Θεοδόσιος ὁ Μέγας (379-395 π.Χ.) παρορμητικὸς, (ὡς Ἰσπανικῆς καταγωγῆς), στὶς συμπεριφορῆς τοῦ, δέχεται τὴν μὴνῃ τῶν νεοπαγανιστῶν ὄχι μόνον γιὰ τὰ διατάγματά τοῦ, γιὰ τὰ ὁποῖα ἐγίνε λόγος παραπάνω, ἀλλὰ κυρίως γιὰ τὴν κατάργηση ἀπὸ αὐτὸν τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων (393 μ.Χ.). Ἐπειδὴ καὶ αὐτὸ τὸ θέμα ἀνατιμετωπίζεται ἀπὸ τοὺς ἀντορθόδοξους ἀρχαιολάτρες συνήθως με πολὺ πάθος καὶ λίγη ἱστορικὴ γνῶση, ἀναπαράγονται δε ἀκριτὰ οἱ ἴδιες στερεότυπες θέσεις, παραθέτουμε τὰ ἐξῆς:

Οι αγώνες τον καιρό εκείνο, είχαν εκφυλισθεί εντελώς. Κορύφωση του εκφυλισμού ήταν ο Νέρων (+54 μ.Χ.) στον οποίο απανεμήθηκαν 1808 στεφάνια (μετάλλια) από διάφορες περιοχές, με την εξαγορά διαφόρων παραγόντων κατά τον Σουετώνιο (Νέρων 22-24).

Είναι ιστορικό λάθος η αντιμετώπιση του Θεοδοσίου Α' με αναχρονιστικά κριτήρια, που επιβάλλει η ανέρειστη μυθοπλασία της ανεπιστημοσύνης. Οι εθνικοί ιστορικοί Λιβάνιος και Θεμίστιος, που καταφέρονται εναντίον του, κατά την επιστημονική κριτική, δεν είναι πάντα ακριβείς και αντικειμενικοί. Συχνά κυριαρχούνται από προκατάληψη και πάθος κατά των Χριστιανών.

Ο Θεμίστιος (+380 π.Χ.) παρέμεινε στη θέση του καθηγητού ως τον θάνατό του. Η τοποθέτηση του Παπαρρηγόπουλου είναι πολύ ενδιαφέρουσα: «Ο Θεοδόσιος «κατήργησεν εν έτει 394 δια νόμου τον μέγαν ολυμπιακόν αγώνα, κατά την 293ην Ολυπιάδα». Παρατηρεί με νόημα ότι τελευταίος Ολυμπιονίκης στην πυγμή (393) ήταν ο Αρμένιος (!) μετέπειτα ηγεμόνας Βαραστάδης ή Αρδαβάζης, και προσθέτει: «και εξέλειπεν ούτω τότε δια παντός η επιφανεστάτη εκείνη των αρχαίων Ελληνικών πανηγύρεων». (Ιστορία του Ελληνικού Έθνους (εκδ. Ν.Δ. Νίκαια) τ. Β2, σ. 198 ε.).

Οι Ολυμπιακοί αγώνες, είχαν ήδη πεθάνει ηθικά, πολύ προ του Θεοδοσίου (http://www.geocities.com/nik_rom/gegon1/olympia1.htm)

Η παύση τους δεν ήταν μια φανατική αυθαίρετη ενέργεια, αλλά κάτι που επιβλήθηκε από την ιστορική συγκυρία. Όπως είχαν καταντήσει, ήδη από τους τελευταίους π.Χ. αιώνες, οι Ο.Α., η παύση τους το 393 ήταν η μεγαλύτερη ευεργεσία γι' αυτός και για το αθλητικό πνεύμα. Αυτό δεν το καταλαβαίνουν μόνο οι αρχαιολατρικά σκεπτόμενοι, λόγω προκατάληψης και φανατισμού.

Εξ' άλλου, είναι χαρακτηριστικό ότι στην Αντιόχεια, την πόλη του Λιβανίου, αλλά και του αγίου Ιωάννου του Χρισσοστόμου, την πόλη των μεγάλων φιλοσοφικών και θεολογικών αναζητήσεων, αλλά και των μεγάλων θρησκευτικών παθών, διεξάγονταν κανονικά ως το 510 η 521 μ.Χ. γυμνικοί αγώνες προς τιμήν του Ολυμπίου Διός, με το όνομα «Ολυμπιακοί», μολονότι οι κυρίως Ολυμπιακοί Αγώνες είχαν προ πολλού καταργηθεί, χωρίς αυτό να ενοχλεί κανέναν.

Το 1994 δημοσιεύθηκε στο περιοδικό «Ελληνικά» (τ.44, Θεσσαλονίκη 1994, σ. 31-50), μελέτη της κ. Πολύμνιας Αθανασιάδη, καθηγήτριας του Πανεπιστημίου Αθηνών, με τον τίτλο: «Το λυκόφως των Θεών στην Ανατολική Μεσόγειο: Στοιχεία ανάλυσης για τρεις επί μέρους περιοχές». Η κ. Αθανασιάδη, επέλεξε εκεί τρεις περιοχές της αυτοκρατορίας με διαφορετική γεωγραφική φυσιογνωμία, ιστορικό υπόβαθρο και δημογραφική σύνθεση, εξασφαλίζοντας έτσι μεγαλύτερη αξιοπιστία στην έρευνά της. Οι περιοχές αυτές είναι η Ελλάδα, η Κωνσταντινούπολη και η Συρία – Παλαιστίνη. Έτσι αντιμετωπίζει εύκολα τις «γενικεύσεις του Λιβανίου» όσο και τον «υπερβολικά μεγάλο αριθμό φιλολογικών μαρτυριών» σε Χριστιανούς και εθνικούς συγγραφείς για την καταστροφή των ναών, που καταντά όπως λέει: «ύποπτος»!

«Στην προσπάθειά τους να ηρωποιήσουν επισκόπους και αυτοκράτορες, σε μια περίοδο, κατά την οποία ο θρησκευτικός φανατισμός θεωρείτο αρετή, συχνά οι εκκλησιαστικοί συγγραφείς απέδιδαν σ' αυτούς ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ ΝΑΩΝ ή στην καλύτερη περίπτωση, μεγαλοποιούσαν τα ηροστράτεια ανδραγαθήματά τους».

Από την άλλη πλευρά, είναι η «κινδυνολογία» των εθνικών, για να παρουσιάσουν «τους εαυτούς τους ως μάρτυρες και την κοσμοθεωρία τους ως αντικείμενο συστηματικού και βάνουσου διωγμού, που διεξήγετο παράνομα, στο πλαίσιο μιας θεωρητικά ανεξιθρησκης αυτοκρατορίας». Γι' αυτό η αντικειμενική αυτή συγγραφέας, συνιστά «επιφυλακτική στάση» στις όποιες κρίσεις.

Η ίδια η συγγραφέας αναφέρει ότι «Σε τόπους όπως η Αθήνα ή οι Δελφοί, ο κανόνας είναι ότι τα μεταγενέστερα στρώματα έχουν καταστραφεί από τους ίδιους τους αρχαιολόγους στην προσπάθειά τους να φτάσουν όσο το δυνατόν γρηγορότερα στο κλασικό υπόστρωμα» των ανασκαφών. Τις παρατηρούμενες καταστροφές αποδίδουν οι αρχαιολόγοι στους σεισμούς, τις βαρβαρικές επιδρομές (4ο – 6ο αιώνα) και την εγκατάλειψη. Τα αρχαία μνημεία των Αθηνών και των Δελφών έμειναν απείραχτα από τους Χριστιανούς. Η μετατροπή τους σε Χριστιανικές Εκκλησίες, δείχνει περίτρανα τη συνείδηση της ιστορικής συνέχειας. Όσο και αν αυτό δεν ικανοποιεί τους σημερινούς αρχαιολάτρες.

Τη συνείδηση της ιστορικής συνέχειας των Ελλήνων Χριστιανών, που δεν απέρριψαν τον πολιτισμό των προγόνων τους, αλλά μόνο τη θρησκεία τους, υποστηρίζει και η κα Αθανασιάδη: «Οι εκκλησίες και τα παρεκκλήσια, που βρέθηκαν σπαρμένα μέσα και γύρω από το τέμενος του Απόλλωνα (=στους Δελφούς) υπογραμμίζουν τη συνέχιση της πανάρχαιης θρησκευτικής παράδοσης του τόπου».

«Ο βανδαλισμός ιερῶν αντικειμένων (ἀπὸ Χριστιανούς Ἕλληνες) ἦταν πράξη σπάνια στην Ελλάδα» δέχεται ἡ κ. Αθανασιάδῃ. Τέτοιες περιπτώσεις εἶναι «μεμονωμένες». «Ἡ γενικὴ ἐντύπωση ἀπὸ την Ελλάδα εἶναι ὅτι ἡ φθίνουσα ἀρχαία πίστη ἐνέπνεε στους νεοφῶτιστους Χριστιανούς, παρὰ τὴ δομικὴ μισσαλοδοξία τῆς θρησκείας τους, σεβασμὸ και συχνὰ κάποια συγκίνηση»

Μόνον ἐκεῖ που δὲν υπήρχε «ἐπαφὴ με τὴν ἀστικὴ παιδεία του Ἑλληνορωμαϊκοῦ κόσμου», ἐκτὸς δηλαδὴ του ἱστορικοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου, και ὅπου «ἡ παραδοσιακὴ θρησκεία εἶχε ἰσχυρὲς ρίζες», παρατηρεῖται φανατισμὸς και γίνονται καταστροφές. Αὐτὸ συνέβαινε περισσότερο στην Ἀνατολή (Συρία – Φοινίκη – Παλαιστίνη). Ἡ κ. Αθανασιάδῃ ὁμως ἐρμηνεύει με τὰ ἐπιστημονικὰ κριτήριά της τις συμπεριφορές και σε περιοχές ὅπως ἡ Συρία: «Ἐδῶ δὲν ἔχουμε μιαν ἀμιγῆ περίπτωση θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ, ἀλλὰ εἶναι ξέσπασμα κοινωνικοῦ και φυλετικοῦ μίσους, ἓνα υποσυνείδητο, ἐθνικὸ κίνημα με ἀμφίεση, βέβαια, θρησκευτικὴ». Με αὐτὸ τὸ κριτήριο μποροῦν να ἐρμηνευτοῦν και μεταγενέστερες συμπεριφορές, χωρὶς βέβαια να ἀγνοοῦνται και οἱ προκλήσεις ἐθνικῶν ομάδων. Ὅπου δὲ κυριαρχοῦν προκλήσεις (προβοκάτσιες), οἱ συμπεριφορές μένουν ἀνεξέλεγκτες.

Τὰ συμπεράσματα της κας Αθανασιάδῃ, δὲν εἶναι μεμονωμένα, οὔτε υποκειμενικὴ γνώμη. Στα ἴδια πορίσματα καταλήγει και ὁ γνωστὸς ἀρχαιολόγος Ἄγγελος Χωρέμης, ἐρμηνεύοντας τὴν περίπτωση του Μεγάλου Θεοδοσίου. Κατὰ γραπτὴ δήλωσή του, «τὸ διάταγμα του Θεοδοσίου του Μεγάλου (391 – 3 μ.Χ.), ἀναφέρει ἀπαγόρευση λατρείας σε ἀρχαία ἱερά και τὴν εἴσοδο στους ναοὺς, δὲν ἐντέλλεται ὁμως τὴν καταστροφή τους. Ἄλλωστε δὲν φαίνεται τέτοια καταστροφή στις ἀρχαιολογικὲς ἀνασκαφές. Τὰ μεγάλα κέντρα της ἀρχαίας λατρείας, ἐκεῖνα ἀκριβῶς που λογικὰ θα ἔπρεπε να υποστοῦν τὴ μεγαλύτερη καταστροφή, ὅπως οἱ Δελφοί, ἡ Ὀλυμπία, ἡ Δωδώνη, τὰ ἱερά των Ἀθηνῶν κ.ά. δὲν φαίνεται, ἀνασκαφικὰ τουλάχιστον, να ἔπαθαν ζημιές ἀπὸ ἀνθρώπινο χέρι στα τέλη του 4ου Αἰ. μ.Χ. Ἐξ' ἄλλου πολλοὶ ναοὶ της ἀρχαίας λατρείας σώθηκαν ως τις ἡμέρες μας σχεδὸν ἀνέπαφοι, κυρίως στην Κάτω Ἰταλία και τὴ Σικελία (ὅπου ἐπίσης βασιλεψε ὁ Μ. Θεοδοσίος), ἀλλὰ και τὴν κυρίως Ελλάδα, ὅπως τὸ συγκρότημα της Ἀκροπόλεως των Ἀθηνῶν, ὁ ναὸς του Ἡφαίστου (Θησεῖον) και ὁ Ναὸς του Ἰλισσοῦ». Μάλιστα, στον Θεοδοσιανὸ Κώδικα (ΧVI, 10,25) «ἐπιτρέπεται στους Χριστιανούς να μετατρέπουν τους ἀρχαίους ναοὺς σε Χριστιανικούς», και γι' αὐτὸ τὸν λόγον δὲν καταστράφηκαν, ἀλλὰ σώθηκαν αὐτοῦσιοι (βλ. τὸν ἀρχαῖο ναὸ κάτω ἀπὸ τὸν ἀνηγερμένο ἀπὸ τὴν ἀγία Ἐλένη τὸν 4ο αἰῶνα ναὸ τῆς Παναγίας της Καταπολιανῆς ἢ Ἐκατονταφυλιανῆς στην Πάρο, που ἀνακάλυψε ὁ ἀρχαιολόγος Α. Ὀρλάνδος). Κατὰ τὸν μεγάλο βυζαντινολόγον Διον. Ζακυθινὸ ἡ διάταξη αὐτὴ ἐγένετο ΑΚΡΙΒΩΣ ΓΙΑ ΝΑ ΣΩΘΟΥΝ ΟΙ ΝΑΟΙ. «Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν καμία κρατικὴ πολιτικὴ, που να ἐνθαρρύνει τὴν καταστροφή των ἀρχαίων ἱερῶν».

Ἐκδηλώσεις φανατισμοῦ μεμονωμένων προσώπων παρατηροῦνται – και κατὰ τὸν Ἄγγ. Χωρέμη – στο πνεῦμα της «ρεβάνς», αὐτὸ ὁμως οὐδέποτε υπήρξε πολιτικὴ του Μεγάλου

Θεοδοσίου, για να μείνουμε σε έναν τόσο παρεξηγημένο στο σημείο αυτό αυτοκράτορα.

Κατά τον ίδιο αρχαιολόγο, «η απαγόρευση δεν φαίνεται να εφαρμόστηκε αυστηρά σε όλη την έκταση της Αυτοκρατορίας. Αλλιώς δεν θα είχε νόημα η επανάληψή της 40-45 χρόνια αργότερα από τον Θεοδοσίο τον Β΄ στον Θεοδοσιανό Κώδικα (C.Th. XVI, 10,25). Στον ίδιο κώδικα, λίγο παρακάτω, (C.Th. XVI, 10,25), επιτρέπεται στους Χριστιανούς να μετατρέπουν τους αρχαίους ναούς σε Χριστιανικούς, πράγμα που σημαίνει ή ότι οι ναοί αυτοί ακόμη λειτουργούσαν, ή ότι είχαν εγκαταλειφθεί. Πάντως δεν είχαν καταστραφεί. Ενώ λοιπόν υπάρχει κρατική πολιτική για την επιβολή του Χριστιανισμού (πολιτική που άλλωστε εφαρμόστηκε αρκετά ήπια), δεν υπάρχει καμία πολιτική που να ενθαρρύνει την καταστροφή των αρχαίων ιερών. Αυτό που πράγματι έγινε είναι καταστροφές και ακρότητες σε τοπικό επίπεδο, από φανατικούς εκκλησιαστικούς και πολιτικούς παράγοντες, κυρίως εναντίον αγαλμάτων αρχαίων θεοτήτων με συνηθέστερο το φαινόμενο της ρινοκοπής και καταστροφής των προσώπων. (Φυσικά δεν πρέπει να θεωρούμε ότι κάθε κατεστραμμένο άγαλμα μαρτυρεί και Χριστιανικό βανδαλισμό. Πολλά καταστράφηκαν από άλλες αιτίες και πάρα πολλά μεταφέρθηκαν στην Κωνσταντινούπολη, για το στολισμό της καινούργιας πρωτεύουσας). Οι άνθρωποι αυτοί εξαγρίωναν τον όχλο, πράγμα όχι δύσκολο, αν σκεφθούμε ότι μόλις 75 – 80 χρόνια χώριζαν την εποχή αυτή από τους φοβερούς διωγμούς του Διοκλητιανού και Γαλερίου (+311) και 55 – 60 χρόνια από τον «ηπιότερο» διωγμό του Λικινίου (311 – 324). Τον εξαγριωμένο αυτόν όχλο τον εξαπέλυαν να κάψει και να καταστρέψει οτιδήποτε «εθνικό» έβρισκε μπροστά του. Αυτή όμως ουδέποτε υπήρξε πολιτική του Μεγάλου Θεοδοσίου, και όπως θα δούμε, όταν έγινε, προσπάθησε να το σταματήσει και να το θεραπεύσει».

Σώζεται επίσης Λιβανίου Αντιοχέως, Λόγος προς Θεοδόσιον τον βασιλέα, «Υπέρ των Ιερών» (αρ. 30). Ο μεγάλος ρητοροδιδάσκαλος (314 – 393), επιφανής εκπρόσωπος της φθίνουσας Ελληνικής αρχαιότητας, διδάσκαλος και του αγίου Ιω. Χρυσοστόμου, έγραψε το 386 το κείμενο αυτό, απευθυνόμενος στον αυτοκράτορα Θεοδόσιο Α΄ (379-395) και παραπονούμενος για τη στάση φανατικών μοναχών (της Αντιοχείας) έναντι των τεμενών (εθνικών ναών). Απεχθανόταν ιδιαίτερα τους «μελανειμονούντας» (Λόγ. 30,8). Εν τούτοις, Χριστιανοί νέοι, όπως ο Μ. Βασίλειος, Αμφιλόχιος Ικονίου και Ιωάννης ο Χρυσόστομος έγιναν μαθητές του. Χαρακτηριζόταν «μικρός Δημοσθένης». Για την κατανόηση της στάσης του απέναντι του Χριστιανισμού, ας σημειωθεί ότι ήταν συνεπής οπαδός της ειδωλολατρίας, θυσίαζε στις θεότητες της και μετερχόταν τα μαντεία. Είχε μνηθεί σε διάφορα εθνικά μυστήρια. Ο ιερός Χρυσόστομος τον ονομάζει «πάντων διεισδαιμονέστατον» (ευσεβέστατον) (Εις Νεωτ. Χηρεύσασαν, 1). Πίστευε στην προσπάθεια του αυτοκράτορα Ιουλιανού και στην ανύσταση του ειδωλολατρικού κόσμου, μολονότι κατά την νεότητά του έδειξε τάσεις φιλοχριστιανικές. Τον επηρέασε όμως ο Ιουλιανός, όπως και αυτός επηρεάστηκε από τον Λιβάνιο, του οποίου μελετούσε τα έργα και έγινε έμμεσα μαθητής του.

Περί του έργου του Λιβανίου το οποίο επικαλούνται οι αρχαιολάτρες ως απόδειξη για τους δήθεν Χριστιανικούς βανδαλισμούς εξ' αιτίας του διατάγματος του Θεοδοσίου, ο Αρχαιολόγος Αγγελος Χωρέμης παρατηρεί το εξής:

«Ο λόγος του Λιβανίου «Υπέρ των Ιερών» δεν γράφτηκε λόγω ακροτήτων, που έγιναν εις εφαρμογήν του διατάγματος κατά της αρχαίας θρησκείας. Το διάταγμα εξεδόθη το 391 και το κείμενο του Λιβανίου γράφτηκε το 386, δηλαδή πέντε ολόκληρα χρόνια ενωρίτερα με άλλη ευκαιρία. (P. Petit, "Sur la date du "pro Templis" de Libanius", στο Byzantion XXI (1951), fasc., 285-310). Ο Θεοδόσιος διόρισε ύπαρχο της Ανατολής κάποιον συμπατριώτη και φίλο του, τον Ίβηρα Μάτερνο Κυνήγιο. Ο άνθρωπος αυτός ήταν φανατικός θρησκόληπτος και έξαλλος. Υπεκίνησε πράγματι τον όχλο, επί κεφαλής του οποίου ήταν φανατικοί καλόγεροι, και άρχισαν να καταστρέφουν τα αρχαία ιερά, στην αρχή κυρίως τα μικρά και απροστάτευτα) ιερά της υπαίθρου και εν συνεχεία άρχισαν να μπαινουν και να καταστρέφουν ιερά και μέσα στις πόλεις. Τότε ο Λιβάνιος γράφει τον περίφημο και ωραιότατο λόγο του «Υπέρ των Ιερών». Η αντίδραση του «θρησκόληπτου» Θεοδοσίου ήταν να... απαγορεύσει στους μοναχούς την είσοδο στις πόλεις, προστατεύοντας έτσι τα εθνικά ιερά των άστεων και όταν σε λίγο πέθανε ο Μάτερνος Κυνήγιος τοποθέτησε Ύπαρχο της Ανατολής τον σώφρονα ΕΘΝΙΚΟ Ευτόλμιο Τατιανό, ο οποίος κατάφερε να ηρεμήσει τα πράγματα και να φέρει την καταλλαγή.

Όλα αυτά μαρτυρούν ότι ουδέποτε υπήρξε επίσημη πολιτική του Θεοδοσίου η καταστροφή του αρχαίου κόσμου και μάλιστα με την μορφή των ακραίων βανδαλισμών, όπως λέγεται συνήθως. Μαρτυρούν επίσης το κύρος που είχε ο Λιβάνιος στον θεωρούμενο θρησκόληπτο βασιλέα, κύρος που φάνηκε και όταν με δύο ακόμα λόγους του, τους: «Προς Θεοδόσιον τον Βασιλέα επί ταις διαλλαγαίς» κατόρθωσε να σώσει την Αντιόχεια, η οποία είχε στασιάσει. Σ' αυτήν την προσπάθεια είχε και την συνεπικουρία του επισκόπου Αντιοχείας Φλαβιανού, του οποίου τον λόγο φαίνεται ότι είχε γράψει ένας νεαρός Χριστιανός κληρικός, μαθητής του Λιβανίου, ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος. Βλέπουμε λοιπόν, ότι και συνεργασία με Χριστιανούς είχε ο Λιβάνιος, όταν κοινοί στόχοι το επέβαλλαν».

Παρατηρούμε ότι οι άνθρωποι εκείνης της εποχής, ζούσαν τα πράγματα μέσα στη φυσικότητά τους, και όχι στο τεχνητό κλίμα αντιπαλότητας, που δημιουργούν οι φανατικοί παγανιστές των ημερών μας.

Συνεχίζει ο κ. Χωρέμης: «Τα θρησκευτικά διατάγματα του Θεοδοσίου ανήκουν σε μια σειρά διαταγμάτων που αρχίζουν ήδη από τον Μεγάλο Κωνσταντίνο και ολοκληρώνονται με τον Ιουστινιανό. Είναι διατάγματα που υποβοηθούν την, ούτως ή άλλως, εξελισσόμενη πορεία της Αυτοκρατορίας προς τον Χριστιανισμό. Άλλωστε κανέναν λαός δεν άλλαξε ποτέ την

πίστη του, αν η πίστη αυτή δεν είχε ήδη ξεπέσει στην συνείδησή του και αν δεν ήταν έτοιμος ψυχικά να δεχθεί τη νέα θρησκεία. Στην πορεία αυτή προς τη νέα θρησκεία, υπάρχει αναμφισβήτητα κάποια πίεση εκ μέρους των Χριστιανών, αλλά όχι κρατικά κατευθυνόμενη βία.

Δεν μαρτυρούνται διωγμοί σαν αυτούς, που είχαν υποστεί οι ίδιοι οι Χριστιανοί μερικές δεκαετίες πριν, ούτε βίαιοι εκχριστιανισμοί, όπως έγιναν τον καιρό του Καρλομάγνου, της Ισπανικής reconquista κ.ά. Μαρτυρούνται ακρότητες, συχνά άγριες, αλλά πάντα περιορισμένες τοπικά και χρονικά. ΤΟ ΠΕΡΙΕΡΓΟ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΠΩΣ ΕΓΙΝΑΝ ΑΓΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΤΟ ΠΕΡΙΕΡΓΟ ΕΙΝΑΙ ΠΩΣ ΕΓΙΝΑΝ ΜΟΝΟ ΤΟΣΟ ΛΙΓΕΣ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΤΑ ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΠΟΥ ΕΙΧΑΝ ΥΠΟΣΤΕΙ ΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ.

Εκτός από τους θρησκευτικούς λόγους, που επέβαλαν την έκδοση των διαταγμάτων, υπήρχαν και σοβαρότατοι πολιτικοί λόγοι. Οι μεγάλες πολυεθνικές αυτοκρατορίες πάσχουν έντονα από την απουσία συνεκτικού ιστού. Κατά καιρούς προσπάθησαν να αναπληρώσουν αυτήν την έλλειψη με διάφορους τρόπους, θεοποίηση του βασιλέως, πίστη στην βασιλεύουσα Δυναστεία κ.ά. Η Ρώμη βρήκε την λύση της θεοποίησης της ίδιας της πόλεως (θεά Ρώμη) και μετά την ίδρυση της αυτοκρατορίας, θεοποίηση του ίδιου του αυτοκράτορα. Συνεπώς ο υπήκοος της Αυτοκρατορίας μπορούσε να λατρεύει όποιους θεούς ήθελε υπό τον όρον ότι θα θυσιάζε και στην Ρώμη και στον Καίσαρα. Το σύστημα αυτό απέτυχε. Μέσα στο παρακμιακό θρησκευτικό κομφούζιο του τέλους του αρχαίου Ρωμαϊκού κόσμου η λατρεία της Ρώμης δεν έλεγε και πολλά πράγματα σε πληθυσμούς όπως οι Βρετανοί, οι Γαλάτες, οι Ίβηρες, οι Σύριοι, οι Έλληνες κ.ά., η δε λατρεία του Καίσαρος (με τις διάφορες *Damnatio Memoriae*) είχε εξευτελισθεί εντελώς. (Θαυμάσια εικόνα του θρησκευτικού αυτού κυκεώνα δίδει ο Δ. Ζακυθηνός στο: «Ιστορία του Βυζαντινού κράτους» Ι (395-1081), 10-11 Αθήνα 1953). Εν τω μεταξύ ο Χριστιανισμός διωκόμενος και βασανιζόμενος προχωρούσε, αγκάλιαζε όλους τους λαούς της Αυτοκρατορίας και τους έδινε μια κοινή πίστη και μια κοινή σωτηριολογική ελπίδα. Πρόσφερε έτσι, άθελά του ίσως (κατά θείαν οικονομίαν θα έλεγε ο πιστός), και στην αυτοκρατορία τον ισχυρό συνεκτικό ιστό, που τόσο χρειαζόταν για την επιβίωσή της.

Μια σειρά Αυτοκρατόρων, από τον Μεγ. Κωνσταντίνο ως τον Ιουστινιανό, κατάλαβαν την αναγκαιότητα αυτή. Η αλλαγή πέτυχε και χάρισε στην γερασμένη Ρωμαϊκή αυτοκρατορία μια χιλιετή δημιουργική παράταση ζωής.

Στα πλαίσια αυτής της διαδρομής πρέπει να κατανοήσουμε και τα θρησκευτικά διατάγματα του Θεοδοσίου».

Μετά από όλα αυτά, είναι πλέον φανερή η πραγματική κατάσταση της Χριστιανικής πλέον Ρώμης, και είναι ακόμα πιο φανερή η διαστρέβλωση που κάνουν στην ιστορία οι νεοπαγανιστές, προσπαθώντας αφ' ενός να διογκώσουν τα γεγονότα, για να φανούν «θύματα», και να κερδίσουν τη συμπάθεια του κόσμου. Όμως η ιστορία μιλάει καθαρά, μέσω των στοιχείων που υπάρχουν. Και η ίδια η ιστορία, αντί για θύματα, τους αναδεικνύει ΑΠΑΤΕΩΝΕΣ!

Τα στοιχεία για το άρθρο αυτό, αντλήθηκαν από το εξαιρετικό και αποκαλυπτικό βιβλίο του π. Γ. Μεταλληνού: «Παγανιστικός Ελληνισμός ή Ελληνορθοδοξία;» Σελ. 131-137, 157-165, 172 – 174. Εκδόσεις Αρμός, 2003.